

اظهارنظر کارشناسی درباره:

«لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تمپره در مورد ارائه منابع مخابراتی برای کاهش بلا و عملیات امدادی»

مقدمه

بازیابی سریع و رسیدن تدریجی به وضعیت عادی پس از وقوع بلایا، از اهداف مدیریت بحران در حوادث ناگواری است که بخشی از حاکمیت، فضای کسب و کار یا زندگی مردم را دچار اختلال می‌کند. غلبه بر بحران و رهایی از آثار سوء حوادث نیازمند برخورداری از امکانات رسانه‌ای، تعاون و تسهیلات فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) است. کنوانسیون تمپره^۱ که میثاق جهانی تدارک فرامرزی منابع مخابراتی برای امداد و کمک به حادثه‌دیدگان است، بخش مهمی از نیازمندی مدیریت بحران را برطرف می‌کند.

مخابرات و لینک‌های ارتباطی اغلب اولین قطعات و تجهیزاتی هستند که در اثر زمین لرزه، سیل یا نظایر آن آسیب می‌بینند. این حالی است که هم برای کسانی که تحت تأثیر فاجعه هستند و هم برای کسانی که در حال کمک و امداد رسانی هستند، ارتباطات مهم و اساسی است. مختل شدن ارتباطات راه دور در منطقه‌ای که دچار بحران شده، تأخیر جبران‌ناپذیری برای آسیب‌دیدگان به دنبال دارد. به علاوه، امدادگران نیاز به لینک‌های ارتباطی برای هماهنگی و تدارکات پیچیده امداد و نجات دارند. لذا یکی از مؤلفه‌های مهم مدیریت بحران، بازسازی و احیای دستگاه‌های و شبکه‌های مخابراتی در هنگام وقوع بلا است. قبل از تصویب تمپره، محدودیت‌هایی برای اقدامات و کمک سازمان‌های امداد رسان در بهره‌گیری کامل از فناوری پیشرفته مخابراتی وجود داشت. موانع قانونی سبب جلوگیری از حمل و نقل تجهیزات مخابراتی به داخل کشورها و مانع به‌کارگیری سریع آنها می‌شد. کنوانسیون تمپره تسهیلاتی را از جمله در معافیت‌های مالیاتی در واردات تجهیزات مخابراتی که یکی از مشکلات در وارد کردن و راه‌اندازی تجهیزات توسط امداد رسانان بود، فراهم می‌کند. همچنین مجوز راه‌اندازی محدود تجهیزات در داخل منطقه دچار بحران را فراهم می‌کند تا ارتباطات مخابراتی در انجام عملیات امداد محیا شود.

با توجه به اهمیت کنوانسیون تمپره، از سال ۱۳۷۷، سال اعلان رسمی کنوانسیون تاکنون، ۴۸ دولت، به عضویت کنوانسیون تمپره درآمده‌اند. اکنون ۱۸ سال از تهیه متن اصلی می‌گذرد و لایحه عضویت ایران به کنوانسیون تمپره برای تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است. لذا ضروری است متن اصلی پیوست لایحه، براساس پیشنهادهای گزارش حاضر، به‌روز و متن ماده واحده مورد بحث نیز تکمیل شود.

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۲۶

شماره چاپ:

۱۴۱

تاریخ چاپ:

۱۳۹۵/۵/۱۲

معاونت پژوهش‌های
زیربنایی و امور تولیدی
دفاتر:

مطالعات ارتباطات و
فناوری‌های نوین
مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۸۰۱۵۰۰۷

تاریخ انتشار:

۱۳۹۵/۶/۳۱

ساختار لایحه

این لایحه، از دو بخش تشکیل می‌شود: متن ماده واحده و متن کنوانسیون ترجمه شده به فارسی.

از آنجایی که مدیریت بحران در مواجهه با بلیه‌ای داخلی، بدون تأیید قانونگذار نمی‌تواند از منابع مخابراتی امدادگران خارجی در داخل کشور استفاده کند و نهادهای امدادگر نیز بدون تأیید قانونگذار کشور حادثه‌دیده نمی‌تواند از منابع ملی کشور مقصد استفاده کند، لایحه پیوستن دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تمپره، پیرامون همکاری فرامرزی جهت تدارک منابع مخابراتی برای کاهش بلایا و آسان‌سازی عملیات امدادی بین‌المللی، در مجموع یک هدف اصلی و سه هدف جانبی را دنبال می‌کند:

● هدف اصلی لایحه، اعلام رسمی پیوستن دولت جمهوری اسلامی ایران به این میثاق جهانی است.

● برای رسیدن به سه هدف جانبی زیر:

- قانونی کردن همکاری‌های فرامرزی کارگروه مدیریت بحران در وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با امدادگران بین‌المللی و

بالعکس.

- بهره‌مندی قانونی از مزایای همکاری‌های مخابراتی بین‌المللی در فرآیند مدیریت بحران پس از وقوع حادثه‌ای ناگوار در داخل

کشور.

- قانونمندسازی امکان امدادسانی فرامرزی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به مدیریت‌های بحران در دولت‌های حادثه‌دیده عضو کنوانسیون تمپره.

مزایای لایحه

این لایحه، برای بهبود تعاملات منطقه‌ای، بین‌المللی و جهانی در کاستن از آثار سوء بلایا، از اهمیت بسزایی برخوردار است، به طوری که از سال ۱۹۹۸، سال ارائه آن از سوی اتحادیه بین‌المللی مخابرات و سازمان ملل متحد تاکنون، ۴۸ کشور آن را به‌عنوان قانونی ملی تصویب کرده‌اند و در کنار آن، چندین ابتکار عمل برای تعاون بین‌المللی و چند مؤسسه منطقه‌ای و جهانی برای مشارکت فنی در ستادهای ملی مدیریت ریسک بلایا تشکیل شده است.^۱

این لایحه از آنجایی که دارای اهدافی بشردوستانه است، در راستای اهداف انقلاب اسلامی ایران نیز هست و در صورت تصویب، سبب تقویت همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کشورهای عضو کنوانسیون تمپره برای کاهش آسیب‌ها در مواقع بحران می‌شود. در صورت تصویب این لایحه، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با همکاری بهتر با سازمان مدیریت بحران کشور، به تعاون فنی و مخابراتی در سطح بین‌المللی متعهد و به ارائه و دریافت خدمات فرامرزی در حوادث ناگوار، متعهد می‌شود.

متن کنوانسیون تمپره به زبان اصلی (انگلیسی) طوری تنظیم شده است که شفاف و انعطاف‌پذیر است و آزادی و ابتکار عمل بالایی را به‌منظور اصلاح موردی فرآیندهای همکاری فرامرزی تا فسخ نهایی کل میثاق، به کشورهای عضو می‌دهد.

کاستی‌های لایحه

کاستی‌های لایحه را می‌توان از سه منظر مطرح کرد:

۱. کاستی‌های متن ماده واحده که عبارتند از موارد زیر:

1. See: Academy of ICT Essentials for Government Leaders: Module 9, ICT for Disaster Risk Management, 2015.

- به حق شرط‌های عضویت ایران در کنوانسیون تمپره اشاره نمی‌کند.
- در مورد تعیین نهاد مسئول اجرای همکاری‌های فرامرزی، ساختار سازمانی آن و وظایف و اختیارات مقرراتگذار و شرایط تخصیص منابع کمیاب مخابراتی، احکام قانونی ندارد.
- ۲. کاستی‌های متن اصلی کنوانسیون تمپره:
 - متن میثاق در اواخر سده بیستم تهیه و تدوین شده است؛ یعنی در دوره‌ای که صرفاً حوزه مهندسی مخابرات و منابع مخابراتی عمده‌تاً مطرح بود و لذا در آن، به پیش‌بینی، تدارک و ارائه منابع فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) اشاره نشده است.
 - ۳. کاستی‌های متن فارسی پیوست شده به ماده واحده:
 - متن پیوست شده به ماده واحده که ترجمه فارسی از مرجع انگلیسی کنوانسیون تمپره است هم دچار کاستی‌هایی به شرح زیر است:
 - به جای «دولت» از «کشور» یاد شده است.
 - به جای «تدارک و پیش‌بینی منابع»، «ارائه منابع» ترجمه شده است.
 - ادبیات بند «۱» ماده (۵) دچار ایراد است.
 - در مقدمه چندین مرتبه از ترکیب «ارتباطات بلا» استفاده شده که می‌توان در ترجمه از ترکیب ساده‌تر و بهتری استفاده کرد.

جمع‌بندی و پیشنهاد

با توجه به اهمیت، مزایا و منافع حاصل از پیوستن دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون تمپره علیرغم برخی کاستی‌ها پیشنهاد می‌شود این لایحه به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. اما به دلیل وجود ایرادات مختلف در ترجمه متن اصلی کنوانسیون پیشنهاد می‌گردد بررسی لایحه مذکور تا انجام اصلاحات ترجمه‌ای (توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات) تعویق بیافتد.

